

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

Az Erdélyi Múzeum Egyesületnek 1906. januárius 28-án tartott XLVIII-ik közgyűlésén bemutatott jelentések.

1. Az érem és régiségtár 1905. évi állapotáról.

Tisztelt Közgyűlés!

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum érem- és régiségtára az 1905. esztendőben 1559 drb. éremmel és 689 drb. régiséggel gyarapodott; az egész gyarapodás tehát 2248 darabot tesz ki. Ha ezt a gyarapodást, a mely mindenestre igen tekintélyesnek mondható, röviden összevetjük osztályunk pénztári naplójával, akkor a következő tények állanak előttünk:

az egyesülettől osztályunk rendelkezésére bocsátott 1400 korona rendes általányt, meg a régiségtár igazgatóját az Eszterházy-alapból megillető 400 koronát, — melyet az igazgató ez évben is az osztály gyarapítására fordított — tehát az így összesen 1800 koronát kitevő összeget, terhelte a múlt évről áthozott 840 korona 93 fillér túlkiadás, terhelte továbbá az osztálynak az egyesülettől vett kölcsönére 1905-ben fizetendő tőketörlesztés és kamat fejében 436 korona, — vagyis az évi rendes dotáncziójából a gyűjtemény, 1905. évi gyarapítására mindössze 534 korona 07 fillér állott rendelkezésünkre.

A gyűjtemény gyarapítására másodsorban az államsegélyből nyert 4500 korona állott az osztály rendelkezésére. Ezek a tények megvilágítják azt, hogy mit jelent az érem- és régiségtárra nézve az állami segély. Jelenti azt, hogy egyesületünknek a múlt évet jellemző anyagi ereje mellett, az állami segély nélkül a régiségtár gyarapítása és fenntartása egyenesen a lehetetlenségek közé tartozott volna. Mert a mikor számadásaink azt mutatják, hogy a Múzeum-Egyesülettől rendelkezésünkre bocsátott rendes általányból mindössze 21 drb. régiséget szerezhettünk, — 1905. évi szerzeményeink száma pedig 2248 drb. érmet és régiséget tesz ki, — akkor világos, hogy maga az egyesület ez évi szerzeményeinknek alig 1°/_o-át volt képes sajátjából fedezni, tehát ez évi szerzeményeinknek 99°/_o-a esik az 1905. illetve részben az 1906. évi állami segély terhére. Nem kell u. i. figyelmen kívül hagynunk, hogy az 1905. évi 4500 K. állami segélylyel szemben 7161 koronát kellett fordítanunk érmeik és régiségek megszerzésére, vagyis 266°/_o kor.-át 1906.

évi állami segély terhére kellett átvinnünk, a melynek fedezéséről egyelőre az igazgató gondoskodott.

Azok után, miket előző jelentéseimben egyrészt osztályunk feladatairól, másrészt gyűjteményeink állapotáról elmondottam, — nem akarok semmiféle kommentárt fűzni a fent előadott tényekhez, mert egyrészt azt tartom, hogy okos ember kevés szóból is ért, másrészt reménylem, hogy egyesületünknek új alapszabályoktól teremtett reorganizációja a jövőben kedvezőbb jelentésekre fog nekem alkalmat szolgáltatni.

Éremtári szerzeményeinkből az ókori csoportra esik 19 drb. a középkoriakra 1448., az újkoriakra 82., a bárczákra 3., a plaquettekre 1 és a papirpénzekre 6 drb.

Régiségtári szerzeményeink közül az őskori csoportra 82., a rómaira 72., a népvándorláskorira 14., a fegyvertárra 9., az erdélyi ötvösségre 33., costumere 2., az ipartörténetire 76., az építészeti- és szobrászatra 4., a kegyeletire 7., a képtárra 122., a gyógyszerészetre 181. és a vegyes csoportra 85 drb. szerzemény esik, — mint azt jelentésemhez csatolt táblázatos kimutatásaim részletesebben feltüntetik.

Éremtári szerzeményeink közül ki kell emelnem Kovács Ede úr ez évben megszerzett gyűjteményét. Kovács Ede úr alapszabályainknak a táruk igazgatóira vonatkozó 43. §-át, illetve ennek a §-nak 3-ik bekezdését, mely arról szól, hogy „a táruk igazgatóinak magántulajdonában, birtokában vagy kezelése alatt más olyan természetű gyűjtemények nem lehetnek, a minő a tőlük igazgatott táruk anyaga s illetve ha ilyen gyűjteményük van, azt hat hónap alatt az Erdélyi Múzeum elővásárlási jogának tekintetbe vételével eladni vagy attól más módon megválni kötelesek,“ — helyes érzékkel magára is alkalmazta, még pedig azonnal, mihelyt ez az elvi megállapodás a választmányban keresztül ment. Az tartotta u. i. hogy reá nézve, mint egyesületünk ellenőrére, ez az elvi megállapodás, ha nem is szószerint, de a dolog lényegéből folyólag kötelező. Kovács Ede úrnak ez a felfogása mindenesetre igen tiszteletre méltó precedens, mert vannak dolgok, a melyeket nem tilt ugyan egyenesen a törvény, de azért az ember még sem teszi meg. Kovács Ede úr egy évtized óta gyűjti az Árpád- és vegyesházbeli magyar királyok érmeit. Gyűjtésében rendszert párosított szakértelemmel és az említett két csoportra vonatkozólag komoly dolgozatokkal is gyarapította érmészeti irodalmunkat.

Gyűjteménye tehát még akkor is becses lett volna gyűjteményünkre nézve, ha épen az Árpád- és vegyes-házbeli királyok korára nézve nem is lett volna az szégyenletesen szegény. Egy magyar, országos gyűjteményre nézve mindenesetre lealázó helyzet, ha Árpád-házi gyűjteménye darabszámra sem éri el a 300-at s még ez a darabszám is javarészt kettős és többes példákából kerül ki. Hátha még azt is be kell vallania, hogy a vegyesházi királyok korából származó magyar aranyérmek száma mindössze 47-et, az ezüstöké pedig 326-ot tesz ki és ez is csak darabszámot, de nem egyúttal típust és variánszt jelent. Ugyan, hogy mutassa be ez a gyűjtemény az Anjouk, a Luxemburg Zsigmond és különösen a Hunyadi-ház fényes érmeletését, vagy minő képet adhat az Árpádoknak oly végtelenül változatos érmeletéséről?

A Kovács Ede-féle gyűjtemény egyszerre 779 drb. árpádkori érmet és 666 drb. vegyes-házit juttatott birtokunkba, még pedig csupa olyan drbot, a mely gyűjteményünkéből hiányzott és köztük egyetlenegy kettős példa sincs; aztán a vegyesházi aranyak sorozata maga 195 drbot tesz ki. Ha még hozzá teszem, hogy úgy Árpád-, mint vegyesházi csoportjában több olyan unikumot tartalmaz, a melynek birhatásáért nálunknál nagyobb gyűjtemények és gazdagabb éremkereskedők versenyeztek, — akkor azt hiszem kellőképpen megvilágítottam azt a hatalmas gyarapodást, mely e gyűjtemény megszerzése által éremtárunknak részül jutott.

Régiségügyi gyarapodásaink *őskori* része ez idén olyan leletekből áll, a melyeket akár ajándékból, akár vételből származnak, laikusok szolgáltattak be, tehát előfordulásuk körülményeit szaki szempontból intézetünk meg nem figyelhette. Ez a körülmény állapítja meg ebbe a csoportba tartozó ezidei szerzeményeink értékét és mondja meg azt, hogy ez a gyarapodás tudományos szempontból igen minimális jelentőségű.

A leletek, milyenek a kolozsvári áll. faipariskola kertjéből származó, a kolozsmonostori, magyarköblösi, marosgezzei, románbogsáni, busdi és biharderecskei, — csak abból a szempontból bírnak jelentőséggel, hogy a Szamos, a Maros, a Küküllő, Sebes-Körös és a Temes völgyére eső őskori és pedig meglehetősen vegyes arculatú települő helyekről adnak hírt, nagy időkorre terjednek és közülük nem egy fokozottabb mértékben érdemli meg figyelmünket. Ezek a leletek kötelességünké tették volna, hogy azokon a helyeken, a honnan származnak, szakszerű ásatásokat rendezzünk és meggyőződjunk a leletek természetéről. Mindenesetre kötelességünk lett volna ez az Erdélyre eső lelőhelyek tekintetében, bárha a Sebes-Körös és Temes völgyéről jelzett lelőhelyek sem egészen közömbösek Erdély legrégebb művelődési periodusának megérthetése szempontjából. Így a kolozsmonostori állatborda a legelső betelepülés eddig egyáltalán meg nem oldott kérdésével függ össze. A marosgezzei leletek, a busdi tokosvéső, nemkülönben a románbogsáni geometrikus díszítésű nyakperesz úgy látszik a bronzkor virágzó szakaszából erednek, míg a kolozsvári áll. faiskola kertjéből, a Magyarköblösről és Biharderecskéről származók majd a bronzkori és La Tène, majd a bronzkortól a római időkig terjedő leletek vegyes képét mutatják. Ez utóbbiaknál esetleg a különböző leletek egymáshoz való viszonya ugyanaz, mint az apahidai leleteknél, de ez a viszony lehet egészen más természetű is.

Osztályunk azonban fent említett kötelességének, hogy a nevezett lelőhelyeken szakszerű ásatásokat végeztessen, — eleget nem tehetett, mert sem anyagi viszonyaink erre lehetőséget nem adtak, sem osztályunknak belső rendezetlensége, — mely bennünket arra kötelez, hogy első sorban a személyzeti viszonyainkkal arányban egyáltalán meg álló munkát végezzük el, — nem engedték azt megtennünk. Így hát ezen leletek szempontjából be kellett érniük a nyilvántartás munkájával.

Római kori csoportunk gyarapodása a Sebes-Körös, Almáspatak és az Aranyos völgyére esik. Ugyanabban a hibában szenved ez is, a miben az őskori csoport, mert az a női szobortorzó, a mely Kispetri mellől annak a pataknak a medréből származik, a mely a Sztána

és Bánffy-Hunyad közötti vízvázalstón ered s nyugatról keletre folyik, — mindenestre fontossággal bírna a régi Largiana körül fekvő római helységek szempontjából, hacsak tudnók, hogy vajjon Zutorhoz (Largiana), Nagymáshoz vagy Zsobokhoz kell-e szorosabban kötnünk? A tordai várhegyről származó márványszobor karjának egy töredéke semmi esetre sem érdektelen, de mikor erről a leletről mindössze csak annyit tudunk, hogy többi darabjai a tordai tanfelügyelőhöz kerültek, természetes, hogy valami nagyjelentőségűnek ezt se tekinthetjük. Ezzel a töredékekkel együtt gyűjteményünkbe került 2 drb. mozaik-tégla és 3 drb. edénycserép jelentőséggel nem bírnak. Ha megemlíthetjük még, hogy a néhai Nagy Péter ev. ref. püspök hagyatékából, minden további felvilágosítás nélkül gyűjteményünkbe került római régiségek között egy FORTIS és egy NERI... bélyeges agyagmécse van — ki is mérítettük azt, a mit e gyűjteménycsoport gyarapodásáról felemlíteni érdemes.

Nem sokat, de annál becsesebbet szereztünk *népvándorláskori* régiségekből, a melyeknek élén a *völcsi* lelet áll, két aranyfüggő, hét aranylemezzel borított ezüst fibula a gránátos rekesztövösségnek jellemző példái e leletben, a melyet egy aranycsatt, egy bronzkarika és egy borostyángyöngy egészítenek ki. Nem kevésbé szép és értékes egy Gyulafehérvár vidékéről származó aranyékszer is, melyet ugyan már szétvágott állapotban kaptunk, de legfőbb ékessége egy nagyméretű — egykor gránátos rekesztövösséggel díszített aranygyöngy még teljesen ép. Valószínűleg az u. n. kosaras fülbevaló típusához tartozik.

Ötvösműveink gyűjteményének gyarapodása ebben az évben határozottan a leggazdagabb volt. Mindenekelőtt a nagyteremii egyháztól megszerzett XVI. szbeli talpas serleget kell közülök kiemelnünk, a mely az u. n. kettős serlegek típusához tartozik. Ez a típus gyűjteményünkben teljesen hiányzott és különös érdekességét abban is találja, hogy míg a hazánkban ismert e nemű példák javarésze külföldi, német mesterektől származik, addig a teremii példa hazai ötvösbélyeget visel. A XVI. szbeli ötvösművek csoportját gazdagította még ebben az évben négy más renaissance-díszítésű talpas ezüst pohár, a melyek minden tekintetben méltán sorakoznak a nagyteremii serleg mellé. Három simább díszítésű XVIII. szbeli ezüst pohár folytatja e sort, melyet az u. n. „*zigány-poharak*“ három hatalmas példája rekeszt be. Ez utóbbiak gyűjteményünkre nézve nemcsak azért bírnak jelentőséggel, mert a cigány-poharak típusa is hiányzott a gyűjteményből, de azért is, mert a megszerzett példák egyenesen kolozsvári mestereknek a XIX. sz. huszas és harminczas éveiből származó munkái. Ugyanezen mesterek egyikétől származik egy, még barokk-izlésben tartott ezüst tejeskanna, mely az idén szerzett, erdélyi ötvösöktől származó, ezüst asztali készleteink sorozatát nyitja meg. Ebbe a sorozatba tartozik egy szebeni ötvöstől származó, tiszta empire-izlésű cukortartó, továbbá két ezüst késpalló és két pár ezüst kés és villa. Egyházi fül-szerelvényeink e nemből: egy a XVII. szból való, kisméretű kálvinista Úrvacsora-pohár s egy erdélyi ötvös-jegygyel jelzett, barokk-izlésű katolikus kehely. Ékszereink sorozatát egy XVI. szbeli zománcoz aranyásfa nyitja meg. Nem mondhatjuk, hogy különösen jó fenntartású, de ennek megvételével is múlástást kellett pótolnunk, mert

gyűjteményünkben eddig ez a típus is hiányzott. A Sükösd György sírjából kikerült XVI. szbéli női aranygyűrű méltó párja e násfának, míg az u. o. kikerült férfi pecsételő-gyűrű művészi igényekkel nem lép fel és inkább vésetének felirata ad neki történelmi jelentőséget. A XVI. szból a XVII-be vezet bennünket egy női mellboglár, a mely egy korábban szerzett hasonló boglárunk motívumainak gazdag továbbfejlesztésével válik igen tanulságossá. Egy másik mellboglár szerényebb igényekkel lép fel, de ötvösbélyege új és ismeretlen s így az erdélyi ötvösség történetéhez újabb adattal járul. Pompázó szépségével és tiszta munkájával lép meg bennünket egy barokk-ízlésben készült, gyöngyökkel és dalmatinokkal ékesített aranyozott ezüst női öv, mely ezidei szerzeményeinknek egyik legbecsesebb darabja; s ehhez úgy formaszépség, mint a zománcz-színek élénk és mégis választékos játéka által méltán sorakozik az a barokk-ízlésű, ékkövekkel díszített, aranyozott ezüst legyező, melyet a múlt év végén szereztünk. Ez utóbbi drbon pár utólagosan berakott kő kissé rontja ugyan a hatást, de különösen felső részén. azt teljesen lerontani, még ezek a tudatlan toldások sem képesek. Még csak négy kedves és finoman dolgozott, aranyozott ezüst, férfi mentegombról kell megemlékeznünk, melyeknek rajza még alig válik el a renaissancetól, hogy barokká legyen — s azt hisszük, hogy ezeknek felemlítésével eléggé megvilágítottuk azt a tényt, hogy még mindig meg van a lehetőség arra, hogy gyűjteményünk az egykor viruló erdélyi ötvösségnek, ha nem is a virágzását, de legalább halavány visszfényét, kitartó munkával egykor visszatűrtözthesse.

Fegyvertárunk ezidei gyarapodása egészen jelentéktelen és inkább újabbkori részére vonatkozik. — Szép drbbal gyarapodott azonban arhitektonikus csoportunk egy XVI. szbéli kőajtókeret ajándékozása folytán.

Képtárunk ezidei gyarapodásából különösen három szerzeményt kell kiemelnem. Az első kettő annak a királynénak arczképe, a kinek emlékét minden magyar ember szeretettel zárja szívébe, akinek nemes lelke megértette a magyart és fenkölt szeretetére méltatta ezt a mindenkitől elhagyott nemzetet. Erzsébet magyar királyné arczképeiről szólok, melyeket a Felsőasszony a múlt század 70-es éveiben adott ajándékba kedvelt főudvarmesterének br. Nopcsa Ferencznek. Nevezetesen e képek, melyek Raab bécsi festő kezéből kerültek ki, mert a Felsőasszony maga ült ezekhez és így kétségtelenül élethívek. Br. Nopcsa Ferencz végrendeletileg hagyományozta ezeket múzeumunknak és br. Nopcsa Elekne leánya társaságában személyesen adta azokat át egyesületünk közgyűlésének. Igaz hálával őrizzük meg báró Nopcsa Ferencz emlékét, mert ezeknek a képeknek adományozásával bucsújáró helylyé tette intézetünket, a hová el fog zarándokolni az erdélyi magyarság apraja-nagyja, hogy áldást mondjon a magyaroknak nehéz időkben is szeretetteljes védő angyalára. Ünnepe volt az a nap, a mikor átvettük e képeket és ünnepe lesz az a nap is, a mikor méltóképpen helyezhetjük el ezeket az ereklyéket osztályunkban.

Sajátságos, hogy a harmadik kép, a melyről szólanom kell, szintén a bánat és kegyelet érzéseit kelti fel szívünkben. Kevesen tudják, hogy régiségtárunknak volt az utóbbi két esztendőben egy lelkes jó barátja.

Kevesen tudják, mert ez a barát azok közé a ritka nemes lelkek közé tartozott, a kik csendben és feltűnés nélkül szeretik szolgálni a magyar művelődés munkáját. Ugyebár mindnyájan ismerik *báró Wesselényi Bélának*, az úrlovasnak nevét? Az Erd. Nemzeti Múzeum érem- és régiségtára nem az úrlovast ismerte benne, hanem a lelkes és önzetlen magyart, a ki tudta, hogy abban a nagy harcban, a melyet az erdélyi magyarságnak meg kell vívnia, nem utolsó fegyver a magyar kultúrának minden más belföldi kulturát elhomályosító ragyogása. Br. Wesselényi Béla szinte véletlenül ismerte meg azokat a nyomorúságokat, melyekkel intézetünk küzködik; de a mikor megismerte, teljes erejével vetette magát ezeknek a nyomorúságoknak megszüntetésére. Az a buzgalom, a melylyel bajainkat megtanulta, az a törhetetlen kitartás, a melylyel ezeknek a bajoknak megszüntetésére az összes illetékes tényezőket kitartóan ostromolta, annyira megható volt, hogy szinte lehetlen róla könnyezés nélkül szólanom. Az anya nem csüng több aggodással és szeretettel szíve gyermekén, mint a milyennel ő csüngött intézetünk érdekein.

Bizonyára másoknak is volt része abban, hogy a gyűjtemények számára az 1903. évi költségvetésbe felvett, de abból később törölt állami segély végre mégis bejutott az 1904. évi állami költségvetésbe, de senkinek nem volt nagyobb része abban, mint br. Wesselényi Bélának. Ha él, talán már rendezve lennének személyzeti, képtelen viszonyaink, sőt talán már látnók a régiségtár új épületének tervét is. De a Mindenható elragadta tőlünk; árvák lettünk ismét és vizsgálatunkra csak az szolgál, hogy halála tán megkímélte őt azoknak a vizsgálatlan viszonyoknak látásától, a melyek reánk következtek és a melyek bizonyára mérhetetlen szomorúsággal töltötték volna meg az ő nemes szívét. Osztályunk nem a sikereket, de az azok érdekében vívott harcot akarta emlékének hálásan megköszönni, mikor arczképet képtárunk számára megfestette. Kettős célú szolgált ezzel: mert mikor háláját és kegyeletét leróta, egyúttal Melka Vinczének, ennek az érdekes erdélyi festőnek egyik képével gyarapította a magyarság egyetlen és bizony szégyenletesen szegény, erdélyi képtárát. Az elmondottak pedig szolgáljanak közgyűlésünkön br. Wesselényi Béla érdemeinek örök emlékezetéül.

Végül szabad legyen röviden megemlékeznem *az intézetünk kebelében alakuló magyar gyógyszerészeti múzeum* gyarapodásáról. A magyar gyógyszerészet múltját hazánkban egyetlen gyűjtemény sem mutatja. Dr. Orient Gyula panaszkolta ezt nekem pár év előtt és kért, tennem lehetővé, hogy ez a múzeum osztályunk keretében létesülhessen. Nem tagadom, nem sok bizalmam volt hozzá, mert ismerem az általános érzéketlenséget és a mindent pénzzé tenni kívánó önösséget. De tudtam azt is, hogy a lelkesedés csodákra képes — Orient úr szemeiből pedig ennek tüze csillogott. Nos hát, a magyar gyógyszerészeti múzeum, úgy látom, minden nehézségnek daczára is, meg lesz immár, mert idei szerzeményeinkben a gyógyszerészeti régiségek 167 darabbal, a gyógyszerészeti régi könyvek pedig 10 darabbal vannak képviselve és ezeknek megszerzése mind Orient Gyula lelkes buzgalmát dícséri. Ez a gyarapodás a három évi gyarapodással együtt már is megtöltene egy múzeális termet, a mely tartalmával előre haladottabb

államoknak sem válnék szégyenére. Minden esetre legszebb jutalma Orient úr fáradozásának és részünkről őszinte köszönettel adózom. Nem kevesebb köszönettel tartozunk mindazoknak, a kik osztályunkat ezidén ajándékaikkal felkeresték. Ezeknek a kelkes pártolóinknak neveit ide iktatom és legyenek meggyőződve, hogy nemcsak ezek a lapok, de jegyzőkönyveink is minden időre megőrkítendik. Az ajándékozók névsora a következő:

Adler Pál	Grabavicz Márk	Dr. Orient Gyula
Balassa János	Graffius József	Ostián Béla
Barabás Samú	Grünblatt Benő	Pap Domokos
Baum Juliska	Dr. Gyalúi Farkas	Párizs Sándor
Bálint Ferencz	Hilf Margit	Reich Jenő
Beck Hugó	Hunvald Lipót	Rosenberg Ignác
Biás István	Jónász Emil	Roska Márton
Bobok Géza	Juhos László	Sebestyén József
Bononi Károly	Kelemen Lajos	Simon István
Br. Bornemisza Károly	Kerekes János	Néhai Szabó Samú és
Böckel Hugó	Keresztesy Antal	Nagy Péter ref. püspök
Breinzdorfer Gusztáv	Keresztesy István	hagyatékából:
Buday János	Kovács István	Dr. Szabó Imre és
Buday Árpád	Knall József	Dr. Szabó Péter
Dr. Csengeri János	Kristó Imre	Szabó József
Dr. Cholnoky Jenő	Kultuszminisztérium	Szabó Márton
Cholnoky Béla	Losonczy Ernő	Szarka Sándor
Dr. Erdélyi Pál	Dr. Lőte József	Dr. Szádeczky Lajos
Felméry Gyula	Mandel Mór	Dr. Széchy Ákos
Ferdinánd Ferencz	Martián Julian	Széchy Eta
Ferenczrendi zárda	Melka Vincze	Szentkovics Gyula
(Kolozsvár)	Molnár János	Szepessy Lajos
Dr. Genersich Gusztáv	Br. Nopcsa Ferencz	Özv. Ujváry Károlyné

A tisztelt Közgyűlésnek

Kolozsvárt, 1906. januárus 28-án

alázatos szolgálja

Dr. Pósta Béla

egyet. ny. r. tanár, igazgató.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum éremtárának és a Ferencz
az 1905. év

Aján-

Megnevezés	Ó k o r i a k								K ö z é p k o r i a k								
	Folyó				Emlék				Folyó				Emlék				
	arany	ezüst	bronz	m. a.	arany	ezüst	bronz	m. a.	össz.	arany	ezüst	réz		arany	ezüst	réz	össz.
Hazai	Római -----	6	12					18									
	Magyar-----																
K e i	Osztürk-----																
	P o r o s z	Porosz-----															
		Bajor-----									1						1
	N é m	Baden-----															
Német birod.																	
I d	Svájcz-----																
	Olasz-----																
f ö	Francia-----																
	Angol-----																
ü	Lengyel-----																
	Török-----																
	É.-Amerika-----																
Argentina-----																	
		6	12					18			1						1

A j á n d é k é s

Római-----	1	15	52					68									
Hazai-----									225	1214	36						1475
Külföldi-----									1								3
	1	15	52					68	226	1216	36						1478

* Az ajándékok az E. N. M.

József tud. egyetem érmészeti intézetének gyarapodása
folyamán.

dékok*

Ú j k o r i a k																	Végösszeg	Főösszeg
Folyó					Emlék					Dantus		Plaquette			Papír			
arany	ezüst	nikkel	réz	o.	arany	ezüst	nikkel	réz	össz.	réz	össz.	arany	ezüst	réz		össz.		
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	18	18 = 18 drb.	
---	9	9	1	---	---	---	1	---	20	1	1	1	1	1	3	25	25 = 25 drb.	
---	1	1	9	---	---	---	1	---	12	2	2	---	---	---	2	16	16	
---	2	---	---	---	---	---	1	---	3	---	---	---	---	---	---	3	---	
---	---	---	1	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	---	
---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	6	
---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	1	
---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	1	
---	1	---	---	---	---	---	1	---	2	---	---	---	---	---	---	2	2	
---	---	2	---	---	---	---	---	---	2	---	---	---	---	---	---	2	2	
---	2	2	---	---	---	---	---	---	4	---	---	---	---	---	---	4	4	
---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	1	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	1	---	1	1	
---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	---	---	---	---	---	---	1	1	
---	15	3	26	1	---	---	4	---	49	3	3	1	1	6	78	78		

35 drb.

vétel együtt:

---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	68	68
---	145	9	1	---	---	---	2	---	157	1	1	1	1	2	3	1638	1638
---	1373	3	17	---	---	---	2	---	399	2	2	---	---	---	3	407	407
---	1518	3	26	1	---	---	2	---	556	3	3	1	1	2	6	2113	2113

éremtárát gyarapítják.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum éremtárának gya-

Megnevezés	Ó k o r i a k							Középkoriak							
	Folyó			Emlék				Folyó			Emlék				
	arany	ezüst	bronz	arany	ezüst	bronz	össz.	arany	ezüst	réz	arany	ezüst	réz	össz.	
<i>Hazai:</i> Magyar ---								196	12	14	36				1446
<i>Római:</i> Római ----	1						1								
<i>Külföldi:</i> Ausztria ---															
Tirol -----															
Bajor -----															
Szász -----															
Lengyel ---															
Dalmát ---										1					1
	1						1	196	12	15	36				1447
A j á n d é k* és															
Hazai -----								196	12	14	36				1446
Külföldi ---										2					2
Római -----	1	6	12				19								
Összesen:	1	6	12				19	196	12	16	36				1448

* Az ajándékozott érmek részletes kimutatását

rapodása az 1905-ik év folyamán vételekből.

Ú j k o r i a k															Főösszeg		
Folyó					Emlék					Dantus		Plaquette					Papir
arany	ezüst	nikkel	réz	o.	arany	ezüst	nikkel	réz	össz.	réz	össz.	arany	ezüst	réz	össz.		
19									19							1465	1465 = 1465 drb.
					kegy	2			2							1	1 = 1 drb.
									2							2	2
	3								3							3	3
	1								1							1	1
	3								3							3	3
	5								5							5	5
																1	1
130					2				33							1481	1481

vétel együtt:

28	9	1				1			39	1	1	1	1	3	1490	1490
117	317				2	3			43	2	2			3	50	50
															19	19
145	326	1			2	4			82	3	3	1	1	6	1559	1559

lásd az általános gyarapodási táblázatban.

Kimutatás

az Erdélyi Nemzeti Múzeum régiségtára 1905. évi gyarapodásáról.

Anyag	Beszerzési mód	Óskori csoport	Görög csoport	Római csoport	Népvándorlási csoport	Fegyvertári csoport	Közép- és újkori ötvösművek csoportja	Viselet	Ipartörténeti csoport	Építészeti és szobrászati csoport	Kegeleti csoport	Kép-, rajz- és festmény-gyűjtemény	Gyógyszertári csoport	Vegyés	Összesen	Főösszeg
Arany	Ajándék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vétel	—	—	4	6	—	1	—	—	—	—	—	—	—	11	11
Ezüst	Ajándék	—	—	—	—	—	4	—	2	—	—	—	—	—	6	41
	Vétel	—	—	—	6	—	28	—	—	—	1	—	—	—	35	6
Réz	Ajándék	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	21
	Vétel	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	—	—	—	18	3
Bronz	Ajándék	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3	9
	Vétel	—	—	2	1	—	—	—	—	—	2	—	—	—	6	1
Vas	Ajándék	—	—	—	—	3	—	11	—	—	—	—	2	3	19	21
	Vétel	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	—
Kő	Ajándék	3	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	8	8
	Vétel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Agyag	Ajándék	71	—	65	—	—	—	4	—	—	—	—	1	141	143	
	Vétel	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	2
Fa	Ajándék	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	71	—	73	73
	Vétel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Üveg	Ajándék	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	—	43	43
	Vétel	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Egyéb	Ajándék	6	—	—	—	6	—	1	7	—	—	122	65	74	281	319
	Vétel	—	—	—	1	—	—	—	26	—	3	—	—	7	38	—
Összesen	Ajándék	81	—	68	—	9	4	1	29	4	—	122	181	78	577	689
	Vétel	1	—	6	14	—	29	1	47	4	7	—	—	7	112	—
Főösszeg	---	82	---	74	14	9	33	2	76	4	7	122	181	85	689	689

2. Jelentés a könyvtárnak 1905-iki állapotáról.

Tisztelt Közgyűlés!

Ha valaki a t. Közgyűlés tagjai közül még visszaemlékeznek múlt évi jelentésem adataira, észrevehetné, hogy azok az előző évekéihez képest kedvezően emelkedtek s ha ezekkel egybevetné a most beterjesztett adatokat, meggyőződnek arról, hogy könyvtári gyűjteményeink fejlődését még az sem tudja számbavehetően megakasztani, ha a pénzügyi kimutatás, mint az idén is, kedvezőtlenebbül alakult. Nyilván tanúsítja ez az egy tény azt a nagy vonzó erőt, melyet a gyűjtemények pihenő erély formájában magukban rejtene, azt a közvetlenül működő hatalmat, melyet a nagy közönségre gyakorolnak. Az ilyen gyűjtemények voltaképpen mindig kétféle forrásból merítettek. Az egyik, a nyersen anyagi, a másik az elvontan erkölcsi. E két forrásból táplálkozik minden gyűjtemény, viszonyuk kölcsönös és határozott, együtt hatnak a legerősebben, de azért egymás nélkül is érvényesülnek a szerint, a mint az őket környező világot a nemesebb erkölcsi eszmék, vagy a gyakorlatibb anyagi fölfogás igazgatja.

Ha ez a tétel megáll, az előre vetett eredmény arra tanít, hogy múzeumunk ügye kedvező fordulatot vett, vagyis, hogy az évekkel ezelőtt megindult érdeklődés az idén is fokozottan jelentkezett. Ezek a jelenségek pedig arra eszméltetnek, hogy közönségünkben növekszik az intézmény iránt szükséges fogékonyság és az intézmény megértéséhez szükséges emelkedettebb fölfogás. Mindez hódítást jelent, a múzeumi gondolat előbbre törését és az általános és régi fölfogás visszaszorulását. De jelenti azt is, hogy a közönség megkívánja amaz intézményeket, melyektől művelődésének és multja ismeretének gyarapodását vagy szélesbedését reméli. Sőt azt is, hogy erre a célra az önkényt hozott áldozatokat szinte kötelessége teljesítésének tekinti és ilyen értelemben gyakorolja.

A nemzet multjában és a mai nemzedék műveltségében hatalmas erő szunnyad. Megelevenedésre kész és munkára váró erő, melyet eddig minden nemzet és minden kor fölhasznált és pedig annál hatékonyabban, mennél kisebb volt a nemzet és mennél szorultabb helyzet fenyegette. A múlt ismerete forrása a jelent igazgató életnek és a műveltség eszköze a jövőt munkáló jelennek. Ezért van, hogy minden oly intézményt, mely e két nagy erkölcsi erőt táplálja és termeli, minden nemzedék és kor nagyra tartott, számukat gyarapította, munkájukra azokat képessé tenni törekedett, működésüket irányítani és megkönnyíteni feladatának ismerte. Külföldön régi, nálunk újabb törekvések igazolják e tényt és csak a legközelebbi multban történt, hogy az állam is fokozottan vetette rá magát e közművelődési intézmények gondozására.

A mi egyesületünket alapító elődök érezték legjobban a múzeumoknak e szunnyadó energiáját s megalapították múzeumunkat és akkor, mikor arra a legnagyobb szükség volt és mikor az egyesült hazában arra senki sem gondolt. A mi örökségünk tehát nem pusztán a gyűjtemények és az anyagi erők hanem annak gondozása, az igények kultusza, mely testté lön a múzeumban és annak a gondolatnak tiszta fényre derítése, mely intézményünk fölött örködik. A mi kötelességünk tehát az, hogy a múzeumot és gyűjteményeit az alapítók ígéje és a mi korunk igénye szerint gondozzuk. Legyünk kegyeletben erősek és munkában fáradhatatlanok. Építsünk a jövő-

nek, de a múlton és az emlékezeten és legyen bennünk erős annak hite, ennek szeretete. Hirdessük is bizalommal és hittel, terjeszszük is buzgalommal és tettel, hogy nincs evangéliom íge nélkül és nincs hit cselekedetek nélkül.

Prózára fordítva e beszédet, hirdessük, hogy a múzeumok élete akkor indúl egészséges fejlődésnek és gyümölcsöt ígérő virágzásnak, mikor a múzeum körül nemcsak a hivatásos belső emberek, hanem az egész társadalom és a vonzó körébe kerülő tömegek egyaránt buzgólkodnak. Eljútottunk-e már múzeumunk életében arra a pontra, a hol az alapítók rózsás reménysége szerint az ő nagy tőkájukat aprópénzre váltva, műveltségünk köre terjesztésében és multunk megbecsülésében sikerrel alapozhatjuk jövőnket?

Talán nem merészség, ha azt véljük, hogy ide már régebben eljutottunk. Talán nem kérdés, ha azt gondoljuk, hogy a saját erőnkől jutottunk ide. Talán nem hiú reménység, ha azt jósoljuk, hogy a közeli jövődő megvalósítja szebb képekkel telehimezett álmainkat. Hiszen szinte félszázados történetünk tanúskodik múzeumunk hatásáról, az elmúlt esztendő, mikor *Alapítónk* emlékét felújítottuk, tanúsítja, hogy közelebb fértünk szelleméhez, évenként emelkedő statisztikánk bizonyítja, hogy közönségünk szívesen gondol reánk és a most már tényekben nyilatkozó állami támogatás erőnket gyarapítja, kilátásainkat szépíti.

Évtizedeken keresztül magunkra hagyottan, saját erőnkől élve haladtunk jövődönk útján. Most lelkes közönségünk ösztönző szeretettel jó segítségünkre és az állam gyámoltja törekvéseinket. Ez a segítség különösen a könyvtárra nézve felettébb kedvező jelek között állított be. Nem szólok arról az évenként élvezett segélyről, melyet gyűjteményeink gyarapítására engedélyezett. Ez közös valamennyi tárral, noha ez idő szerint még nem érte el azt az összeget, melyet szolgálataink és helyzetünk szerint fokozottabb tevékenységünk lehetővé tételére igényelhetünk. Csak említtem a nyomdai sajtótermékekben rejlő irodalmi és tudományos anyag értékét. Hanem arra gondolok, hogy a könyvtár elhelyezésére szolgáló épület előmunkálatai már a tényleges építkezés mesgyéjéig jutottak. A ki mai szorongó állapotunkat és zsúfolt termeinket végig járja, megkönnyebbülten lélezkzik fel, ha arra gondol, hogy talán igen rövid idő alatt már a saját hajlékunkban modern és kényelmes otthonra találunk. Hálásan emelem ki egyetemünk tek. Tanácsának gondoskodó és odaadó fáradozását, melylyel az új könyvtári épület ügyét képviselte, de nem kevesebb hálával gondolok a nagym. minisztériumra, mely a mai nehéz időben is szeretettel intézte az előkészítés munkáját. Egyesületünk igazgató-választmánya is megtette a magáét s így az egyesített könyvtárakat gondozó fórumok egy szebb jövődő távlatát nyitották meg.

Erre a reménységre azonban már csakugyan nagy szükségünk van. A könyvtár most már három különálló helyiségben van elhelyezve, az egyik meg éppen házon kívül lévő bérelt helyiség. Anyagunk öt év alatt szinte megkétszereződött, az egyesített könyvtárak már-már elérték a 200,000 kötetet. Ehhez a tekintélyes gyűjteményhez hírlapjaink, kézirataink és levéltárunk tartoznak. Ez utóbbiak statisztikája azonban külön számítandó, mert amaz összegben nem szerepel. Ily nagy gyűjtemény, mely a maga szerencsés alakulásában tauulmányi és közművelődés föladatai szolgálatára egyként alkalmas, igazában csak akkor fog érvényesülhetni, ha saját céljait szolgáló épületben nyer illő és méltó elhelyezést.

Helyzetünk nehézségeit csak az a tudat tette elviselhetővé, hogy annak meg-

változása immár küszöbön van. De ez a változás, melyet olyan óhajtva várunk, különösen a múzeumi könyvtárt más és nem kevésbé nehéz helyzet elé vitte. Könyveink egy tekintélyes része kötetlen, kötetésre meg rendes jövedelmünkből nem szakaszthatunk ki akkora összeget, a mekkorával a szükséget fedezni tudánk. Választmányunk előtt tehát a közeli jövőben már az a nagy kérdés fog szerepelni, hogyan kelljen a bajon segítenünk. Az ugyanis kétséget nem szenved, hogy kötetlen anyaggal költözködni kockázatos vállalkozás. Az új otthon más föladattal is terhel. Hiányos sorozataink kiegészítésre várnak. Ezek ellátása megint pénzügyi nehézségekkel jár. De mindegy, én bízom a jövőben és a mi szerencsénkben, hogy talál útát és mutat módot mind e bajok meglábolására.

Az elmúlt év munkáját a várható szebb jövő sugara derítette föl s a közönség részéről tapasztalt támogatás aranyozta. Fájdalom, hogy nincsen zavartalan öröm s hogy az évnek egyik legnagyobb gyarapodását tudományos és közéletünknek pótolhatatlan veszteségével kellett megváltanunk. Dr. gr. Kuún Géza halála egy megható titkot pattantott ki, hogy ő már életében intézkedett nagyértékű gyűjteményeinek sorsa felől. Könyvtárát az egyetemi és múzeumi könyvtárnak hagyta, kézíratos és autogramm gyűjteményét a múzeumnak. A nemes gróf sokfelé irányuló működésében és a művelt világra kiterjedő tudományos hírében, az előtte járó nagy példák követésében egyaránt méltó társa volt annak az erdélyi arisztokrata világnak, mely a Weselényiek, Telekiek, Kemények és Mikók alakjaival népesült meg. Hazafias és tudományos érdemök és szolgálatuk fénye hazájukra, Erdélyre ragyogott vissza s a születés kiváltságát a szellem kiváltságával feledtették, a történeti név fényét a tudós, az író neve varázsával. A nemes gróf Mikó oldalán, mint fiatal ember látta születni az Erdélyi Múzeumot és Mikót követve hozott áldozatot az együtt meggyújtott oltáron. Sirjok itt domborúl, a kolozsvári temetőben, csaknem egymás mellett, emlékek itt van megörökítve, az Erdélyi Múzeumban, írói és tudományos nevök kiszállott Erdély határán kívül is, de eszményeik és hazaszeretetök bizonyosságai és hírdetői itt vannak gyűjteményeinkben. Az őket összefűző nemes vonások biztosítják irántuk való hálánk és kegyeletünk egybefonódását is.

Gyűjteményének adatai a közölt kimutatásban még nem szerepelnek, mert annak földolgozására az elmúlt évben nem tudtunk sort keríteni. Egy más nagyobb és értékes adomány foglalt el azon kívül, hogy azt csak az év legvégén szállítottuk be. Fájdalom, ehhez is egy buzgó társunk elvesztése árán jutottunk. Néhai Szabó Sámuel maga is gyűjtő, író és tanár könyvtáráról és iratairól szólok, melynek becsét személyes vonatkozásain kívül csak növeli, hogy Erdélynek egy kiváló fia és irodalmunknak egyik első stílisztája könyvtárát, néhai Nagy Péter püspökét is magában foglalja. Belényesi Gábor szelleme főként angol olvasmányain csiszolódott, de zamatos magyarságát és klasszikus egyszerűségét népi és régi irodalmunk termékein fejlesztette. Ha ezt eddig is nem tudtuk volna, könyvtárának válogatott angol, klasszikus és magyar irodalmi termékekből álló sorozatai tanítanának meg rá. E gyűjtemények az elhúnytak emlékét és érdemét fogják itt hirdetni, de egyben az élő fiúk, dr. Szabó Péter és Imre urak, nemes lemondását.

Ejtsünk egy-egy könnyet az elhaltakért és gondoljunk örömmel az élő pártfogókra, kik ez igazán szomorú esztendőben adományaikkal támogattak. A mellékelt kimutatás egyenként sorolja föl nevöket és adományuk rövid adatait. Összesítjük egyenként is lerótt köszönetünket és kérjük támogatásukat jövőre is.

Évi kimutatásunkban nem szerepelnek a budapesti kir. főügyészség területén gyűjtött nyomdai köteles példák sem. Ennek oka az volt, hogy az évek óta húzódó ügyet, mely a részesülő budai könyvtár és közöttünk a kiválogatás miként való megejtésére vonatkozott, csak ez év végén sikerült tisztázni és a könyvtár első kötelességének azt tartotta, hogy a kiadandó anyagot minél előbb bocsássa az arra jogosult intézet tulajdonába. Így most már az 1898—1904-ig gyűlt anyagból a budai könyvtár-egyesületnek kiadhattunk 3154 darab nyomtatványt s a megmaradt anyag földolgozásra vár és földolgoztatván, igen becses és gazdag eredményt ígér.

Az elmúlt év különben a csendes munka éve volt. Gyarapodásunk földolgozásán és a már jelzett munkákon kívül két gyűjteményünk rendezésében haladtunk előre. A *Halotti Beszéd*ek anyagát választottuk ki, állítottuk föl és katalogizáltuk. E munka eredményeként *Köblös* Zoltán füzetét mutathatjuk be, mely ez újonnan rendezett anyagnak kiadott katalogusaként is tekinthető. A másik, kézirataink gyűjteménye. Ebben a negyedréttük leírásával készültünk el, belőlük csak az évi gyarapodásnak gazdag anyaga nincs még leírva. A hírlaptári és levéltári munka is folyt, de mert amott a hírlapok nagy tömegével, emitt az irományokéval kell küzdenünk, megfelelő számú munkaerő hiányában lassúbb haladásra vagyunk kényszerítve. A levéltárban a törzsgyűjteménynek eddig limbusban hevert anyagával akartunk első sorban is tisztába jönni. E végre a családi levéltárak és czéh-irataink felállításán kívül csupán címerez leveleinkre lehetünk különösebb figyelemmel és arra, hogy az újonnan érkező gyarapodást azonnal beoszthassuk. A limbus szétbontásakor előkerült és meghatározható iratokat visszahelyeztük azokba a gyűjteményekbe, melyektől az idők folyamán elváltak.

Mindent összevetve, meg lehetünk elégedve az év eredményeivel, noha mi magunk tudjuk legjobban, hogy anyagi erőnk korlátoltsága miatt sem a szükséges beszerzésekben, sem az időnkint fölmerülő alkalmak kihasználásában nem tudtunk szükségleteinkkel lépést tartani. Ez az oka annak is, hogy elég munkás kezet nem tudtunk foglalkoztatni. Pedig költözés előtt állunk és érezzük, hogy az új otthonba készen kellene behurczolkodnunk.

A mi mégis vizsgálta, két jelenségben mutatkozik. Abban, hogy létünket és munkánkat mind szélesebb körben tartják számon. Bizonyítja ezt közönségünk érdeklődése, mely abban nyilatkozik, hogy nemcsak igénybe veszi szolgáltatunkat, hanem támogat is bennünket. Továbbá abban, hogy a közeli jövő talán módot nyújt leg-sürgősebb hiányaink pótlására. Mert új házunk elkészülése és abban való elhelyezkedésünk olyan követelményeket fog elénk állítani, melyek teljesítése nélkül felelőségünk alól nem bújhatunk ki.

Kérem a t. Közgyűlést, hogy mellékleteimet nagybecsű figyelmére méltatni és jelentésemet tudomásul venni szíves legyen.

Kolozsvárt, 1906 januárius hó 28-án

Erdélyi Pál
igazgató

1. A kolozsvári Ferencz József Tud.-Egyetem és az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtára gyarapodása az 1905-ik évben.

	Egyetem				Múzeum			
	mű	kötet	fűzet	drb.	mű	kötet	fűzet	drb.
Nyomtatvány	2680	3676	—	—	608	801	—	—
Ősnyomtatvány	—	—	—	—	—	—	—	—
Régi Magyar Könyvtár	—	—	—	—	8	8	—	—
Folyóirat	32	1100	—	—	17	346	—	—
Hírlap	—	—	—	—	3	15	—	—
Egyetemi nyomtatvány	20	—	264	—	—	—	—	—
Disszertáció	1297	—	1302	—	—	—	—	—
Értesítő	—	—	—	164	—	—	—	—
Vegyes nyomtatvány	1133	1137	—	—	128	—	—	—
Térkép	2	—	—	2	18	646	—	42
Kézirat	—	—	—	—	180	184	—	—
Szinlap	—	—	—	—	—	—	—	1225
Proklamáció	—	—	—	—	—	—	—	20
Egyleveles	—	—	—	—	—	—	—	1227
Gyászjelentés	—	—	—	—	—	—	—	9870
Oklevél	—	—	—	—	—	—	—	2337
Facsimile	—	—	—	—	—	—	—	9
	5164	5913	1566	166	962	2000	—	14730
					5164	5913	1566	166
					6126	7913	1566	14896

azaz 6126 mű 24375 darab.

2. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának gyarapodása forrásuk szerint az 1905-ik évben.

A) A nyomtatványi osztályban:

	Nyomtatvány		R. M. K.		Folyóirat		Hírlap		Vegyes nyomtatvány		Térkép	Szinlap	Proklamáció	Egyleveles	Gyászjelentés	
	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.						
Vétel útján	216	260	7	7	6	77	—	2	23	25	—	1	—	—	8	
Ajándék fejében	362	489	1	1	9	176	3	13	105	624	17	41	1224	20	1227	1364
Csere fejében	30	52	—	—	2	93	—	—	—	—	1	1	—	—	—	
Köteles példa fejében	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8498	
Összesen	608	801	8	8	17	346	3	15	128	646	18	42	1225	20	1227	9870

B) A kéziratárban :

	XV. század		XVI. század		XVII. század		XVIII. század		XIX. század		XX. század		XVII-XIX század		XVIII-XIX század	
	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.
Vétel útján	—	—	1	1	2	2	5	5	12	12	—	—	—	—	—	—
Ajándék fejében	—	—	—	—	5	5	15	17	32	32	1	1	—	—	—	—
Letét fejében	—	—	1	1	20	20	42	42	29	29	—	—	1	1	1	1
Csere fejében	1	2	—	—	—	—	9	9	3	5	—	—	—	—	—	—
Összesen	1	1	2	2	27	27	71	73	76	78	1	1	1	1	1	1

C) A levéltárban :

	Oklevél							Czimeres levél	Czéhírat	Oklevél másolat	Pecsett	Ex-libris
	XIV. század	XV. század	XVI. század	XVII. század	XVIII. század	XIX. század	Limbus (1541-től)					
Vétel útján	—	—	—	1	15	214	52	2	5	9	—	—
Ajándék fejében	16	18	59	297	362	454	—	8	—	53	8	1
Letét fejében	—	5	31	110	289	753	84	—	—	—	—	—
Összesen	16	23	90	408	666	921	136	10	5	62	8	1

D) Összefoglaló kimutatás :

	Vétel		Ajándék		Letét		Csere				Köteles példa		Összesen	
	mű	drb.	mű	drb.	mű	drb.	mű		drb.		mű	drb.	mű	drb.
nyomtatványok							a) az orvos-term.-tud. szakosztálytól		18	103				
							b) a bölcs.-nyelv-és tört.-tud. szakoszt.		1	28				
							c) alkalmi		14	15				
	252	380	497	5176	—	—			13	146	—	8498	782	14200
Kéziratok														
	20	20	53	55	94	94	—		13	15	—	—	180	184
Oklevelek														
	—	298	—	1276	—	772	—		—	—	—	—	—	2346

Az ajándékozó neve	Nyomtatvány		Ősnyomtatvány (1500-ig)		R. M. K. (1711-ig)		Vegyes nyomtatvány		Színlap	Proklamáció	Egyleveles	Gyászjelentés	Folyóirat		Hírlap		Térkép	
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet	mű	darab	darab				mű	kötet	mű	kötet	mű	darab
Áthozatal	8	34					5					2	1	4				
Bianu János --- --- --- --- ---	1	1																
lfj. Biás István --- --- --- --- ---	1	1															1	1
Br. Bornemissza Károly --- --- --- --- ---							57	57	1122	6	1227							
Buday Sándorné --- --- --- --- ---	1	1																
Czerny Antal --- --- --- --- ---																	1	1
Darnay Kálmán --- --- --- --- ---	1	2																
Dr. Eisler Mátyás --- --- --- --- ---	1	1																
Dr. Erdélyi Pál --- --- --- --- ---	11	17					1					20	3	8				
Hangay Oktáv --- --- --- --- ---	10	11																
Herman Ottó --- --- --- --- ---	2	2																
Holló Károly --- --- --- --- ---	1	1																
Jenks Alb. Ernest --- --- --- --- ---	1	1																
Dr. Kardos Samu --- --- --- --- ---	1	2																
Kohl Medárd --- --- --- --- ---	1	1																
Kósa János --- --- --- --- ---	1	1																
Kovács Péter --- --- --- --- ---	1	1																
Köblös Zoltán --- --- --- --- ---	1	1																
Kunszt János --- --- --- --- ---	1	1																
Kuszkó István --- --- --- --- ---	1	1																
Özv. Lengyel Dánielné --- --- --- --- ---	6	6					5											
Mandl Mór --- --- --- --- ---	1	1																
Dr. Márki Sándor --- --- --- --- ---																4		
Matolcsi János --- --- --- --- ---		3																
Átvitel	52	90					57	68	1122	6	1227	31	4	12		4	2	2

B) A kéziratárban:

Az ajándékozó neve	Kézirat	
	mű	kötet
Ferenczi Márton, Kolozsvár	1	1
Füßy József, Kolozsvár	3	3
Br. Györfly Gézané, Kolozsvár	6	6
Krupecz Rezső, Trencsén-Visnyó	1	3
Lugossy István, Kolozsvár	1	1
Özv. Nagy Zsigmondné Székely Zsófia és Székely Júlia, Torda	6	6
Dr. Pósta Béla, Kolozsvár	1	1
Roska Márton, Kolozsvár	1	1
Simon István, Kolozsvár	1	1
Dr. Szabó Péter, Budapest és dr. Szabó Imre, Kolozsvár	31	31
Szenkovits Gyula, Kolozsvár	1	1
Összesen	53	55

C) A levéltárban:

Az ajándékozó neve	Oklevél	Czímeres levél	Oklevél- másolat	Pecset	Ex-Libris
Ifj. Biás István, Marosvásárhely	1	—	—	—	—
Erdélyi László, Karczag	—	1	—	—	—
Dr. Erdélyi Pál, Kolozsvár	—	—	27	—	—
Ferenczy Dezső, Kolozsvár	1	—	—	—	—
Füßy József, Kolozsvár	77	—	—	—	—
Br. Györfly Gézané, Kolozsvár	195	—	—	—	—
Kelemen Lajos, Kolozsvár	—	1	—	—	—
Br. Kemény Katalin és Karolin, Malomfalva	294	—	—	—	—
Koncz József, Marosvásárhely	—	2	—	—	—
Lugossy István, Kolozsvár	36	—	—	—	—
Dr. Mandelló Gyula, Pozsony	—	—	—	—	1
Özv. Nagy Zsigmondné Székely Zsófia és Székely Júlia, Torda	86	—	—	—	—
Rettegi Katalin, Kolozsvár	11	—	—	—	—
Rétyi Bálint, Oláh-Ivánfalva	1	1	—	—	—
Sebestyén József, Kolozsvár	—	—	—	5	—
Dr. Szabó Péter, Budapest és dr. Szabó Imre, Kolozsv.	140	—	26	—	—
Vadasdy Péter, Vajdaszentivány	—	1	—	—	—
Szász Ferencz, Sepsiszentgyörgy	364	1	—	—	—
Valentiny Antal, Kolozsvár	—	1	—	—	—
Dr. Veress Endre, Kolozsvár	—	—	—	3	—
Összesen	1206	8	53	8	1

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárába az 1905-ik évben
beérkezett cserepéldák.

A) Az orvos-természettudományi szakosztály részéről.

Honnan	Nyomtatvány		Folyóirat		Térkép	
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet
Biharmegyei orvos-egylet --- ---	1	1	---	---	---	---
Budapesti kir. orvos-egyesület --- ---	---	---	---	1	---	---
Haynald-observatorium Kalocsa --- ---	1	1	---	---	---	---
Magyar kir. földtani intézet --- ---	2	2	---	2	1	1
Magyar Nemzeti Múzeum --- ---	---	---	---	1	---	---
Magyarországi Kárpát-egylet --- ---	---	---	---	1	---	---
Ó-gyallai observatorihm --- ---	---	1	---	---	---	---
Naturforschende Gesellschaft in Basel	---	---	---	2	---	---
Bergen Museum --- ---	---	---	---	2	---	---
Naturforschende Gesellschaft in Bern	---	---	---	1	---	---
Société nationale des sciences nat. et math. in Cherbourg --- ---	---	---	---	1	---	---
Naturhistorischer Verein d. preuss. Rheinlande --- ---	---	---	---	1	---	---
Niederrheinische Gesellschaft für Natur- u. Heilkunde in Bonn --- ---	---	---	---	1	---	---
Société Entomologique de Belgique. Bruxelles --- ---	---	---	---	1	---	---
Société Royale Zoologique et Malaco- logique de Belgique. Bruxelles ---	---	---	---	3	---	---
Royal Irish Academy Dublin --- ---	---	---	---	1	---	---
Royal Dublin Society --- ---	---	---	---	2	---	---
Phys. med. Societät in Erlangen ---	---	---	---	1	---	---
Société de physique et d'histoire nat. de Genève --- ---	---	---	1	12	---	---
Oberhessische Gesellschaft für Natur- u. Heilkunde, Giessen --- ---	---	1	---	---	---	---
K. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen --- ---	---	---	---	2	---	---
Naturforschende Gesellschaft Grau- bündens --- ---	---	1	---	---	---	---
Société Hollandaise des sciences à Harlem --- ---	---	---	---	1	---	---
Naturforschende Gesellschaft bei der Universität Jurjeff --- ---	4	4	---	---	---	---
Verein für Naturkunde zu Kassel ---	---	---	---	1	---	---
Naturwissenschaftlicher Verein f. Schles- wig-Holstein. Kiel --- ---	---	---	---	2	---	---
Phys.-oek. Gesellschaft zu Königsberg	---	---	---	1	---	---

Honnan	Nyomtatvány		Folyóirat		Térkép	
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet
Museum Franc. Carolinum. Linz, ---	---	---	---	1	---	---
Royal Society of London ---	2	2	---	3	---	---
Geological Society of London ---	---	---	---	1	---	---
Institut grand-ducal de Luxembourg ---	---	---	---	1	---	---
Ges. z. Beförderung d. Naturwiss. zu Marburg ---	---	---	---	1	---	---
Verein d. Freunde d. Naturgesch. in Mecklenburg ---	---	---	---	2	---	---
Aerztlicher Verein, München ---	---	---	---	1	---	---
Nassauischer Verein, für Naturkunde ---	---	---	---	1	---	---
Société zoologique de France, Paris ---	---	---	---	1	---	---
Deutsch. naturwiss. med. Verein für Böhmen „Lotos“ in Prag ---	---	---	---	1	---	---
St.-Gallische Naturwissenschaftliche Gesellschaft ---	---	---	---	1	---	---
Stavanger Museum ---	---	---	---	1	---	---
Kongl. Svenska Vetenskaps Akademia Stockholm ---	---	---	---	2	---	---
Thurgauische Naturforschende Gesellschaft ---	---	---	---	1	---	---
Upsala universitäs mineral-geol. institution ---	---	---	---	3	---	---
Naturforschende Gesellschaft in Zürich ---	---	---	---	1	---	---
Verein für Naturkunde zu Zwickau ---	---	---	---	1	---	---
Brooklyn Institute of Arts and Sciences ---	2	2	---	---	---	---
Royal Society of Canada ---	---	---	---	2	---	---
Cincinnati Museum Association ---	3	6	---	---	---	---
Ethnological Survey, Manila ---	---	---	---	1	---	---
Michigan Acad. of Science ---	---	1	---	---	---	---
New-York Academy of Sciences ---	---	---	---	1	---	---
Academy of Natural Sciences, Philadelphia. ---	---	---	---	1	---	---
Tokyo Imperial Museum ---	---	---	---	1	1	---
Smithsonian Institution ---	---	9	---	2	---	---
Összesen :	15	31	2	71	1	1

B) A bölcsészet-, nyelv- és történettudományi szakosztály részéről.

Honnan	Nyomtatvány		Folyóirat		Térkép	
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet
Bács-Bodrogszemeyi tört. társ. Zombor	—	—	—	1	—	—
Délmagyarországi Közműv. Egylet	—	—	—	1	—	—
Délmagyarországi tört. és rég. Múzeum-Társulat. Temesvár	—	—	—	1	—	—
Ludovika Akadémia	—	1	—	1	—	—
Magyar Földrajzi Társaság	—	—	—	1	—	—
„ Heraldikai és Genealogiai Társ.	—	—	—	1	—	—
„ Iparművészeti Társaság	—	1	—	1	—	—
„ Közgazdasági Társaság	—	—	—	1	—	—
„ Nemzeti Múzeum	—	—	—	2	—	—
„ Néprajzi Társaság	—	—	—	1	—	—
„ Protestáns Irodalmi Társaság	—	—	—	1	—	—
„ Tudományos Akadémia	—	—	—	1	—	—
„ Turista-Egyesület	—	—	—	1	—	—
Nagybányai Múzeum-Egylet	—	—	—	1	—	—
Országos Középiskolai Tanáregyesület	—	—	—	1	—	—
Orsz. Régészeti és Embertani Társulat	—	—	—	2	—	—
Sächsische Universität	—	—	—	1	—	—
Széchenyi-Kör, Eperjes	—	1	—	—	—	—
Szent-István-Társulat	—	—	—	1	—	—
Tiszafüredi múzeum- és könyvtáregylet	1	1	—	—	—	—
Royal Society of London	—	—	—	1	—	—
K. B. Akad. d. Wissenschaften zu München	—	—	—	1	—	—
K. Akademie der Wissenschaften Wien	—	2	—	—	—	—
Összesen :	1	6	—	22	—	—

5. Az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtára 1905-ik évi jövedelmeiről és azok felhasználásáról.

A) Bevételek.

1. Késpénz 1904. decz. 31-én	—	191	kor.	84	fill.
2. Rendes javadalom	—	3120	„	—	„
3. Rendkívüli bevételek	—	85	„	14	„
4. Állami segély	—	4500	„	—	„

Összesen: 7896 kor. 98 fill.

B) Kiadások.

1. Gyűjtemények gyarapításáért	---	---	---	---	2520	kor.	86	fill.
2. Könyvkötő munkákért	---	---	---	---	2510	"	41	"
3. Szállításért és úti számlákért	---	---	---	---	474	"	22	"
4. Rendkívüli munkákért	---	---	---	---	480	"	—	"
5. Az 1904. évi kölcsön törlesztéseért és kamataiért	---	---	---	---	860	"	—	"
6. Vegyes kiadásokért	---	---	---	---	298	"	30	"
7. Készpénz 1905. decz. 31-én	---	---	---	---	753	"	19	"

Összesen: 7896 kor. 98 fill.

A Tudomány Egyetem és Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárá-
nak használata az 1905-ik évben.

Hónap	Házi használatra kivett művek		Az olvasó teremben használt művek	
	Hány mű?	Hány darab?	Hány mű?	Hány darab?
Januárus	671	727	1866	2471
Februárus	502	610	3416	4139
Márczius	678	765	3452	3902
Április	493	559	2256	2464
Május	512	597	1960	2355
Június	470	541	620	720
Július	Az olvasó terem zárva volt.			
Augusztus				
Szeptember	682	789	1872	2252
Október	1102	1310	4325	4947
November	978	1240	4620	5210
Deczember	889	986	3115	3585
Összesen:	6977	8124	27502	32045

Pályázat a Kovács Sámuel-pályadíjra. Az Erdélyi Múzeum-Egyesület néhai Kovács Sámuel dési ev. ref. lelkész alapítványából pályázatot hirdet *magyar történelmi tárgyú balladára* vagy azzal rokon, *kisebb költői elbeszélésre*.

A pályaművek idegen kézzel írva, a szerző nevét rejtő jeligés levéllel 1906. évi május 15-ig az E. M. E. titkárához (Kolozsvár, Farkas-utca 13.) küldendők.

A pályaművek legjobbjának, ha az önálló irodalmi becsű dolgozat, az egyesület választmánya ítéli meg és az alapító rendelkezése szerint Sámuel napján adja ki a jutalmat, 2000 Korona egy évi kamatját.

Kolozsvár, 1906. évi februáriusi üléséből

az Erdélyi Múzeum-Egyesület választmánya.